

Uniwersytet Jagielloński
Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej
Instytut Ekonomii i Zarządzania
Zakład Ekonomii Stosowanej

Pobrano z portalu
<http://tadeusz.wawak.pl>

30-387 Kraków,
ul. Prof. Stanisława Łojasiewicza 4
tel. 601 886 862

e-mail: wawak@econ.uj.edu.pl
www: <http://www.tadeusz.wawak.pl>

„Nic nowego bez nas”

„Raport z badań prowadzonych wśród studentów”

w ramach tematu badawczego:

***PROJAKOŚCIOWA RESTRUKTURYZACJA
ZARZĄDZANIA W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM***

Temat realizowany w roku akademickim 2010 - 2011 przez

prof. nadzw. dr hab. Tadeusza Wawaka

Kierownika Zakładu Ekonomii Stosowanej UJ

Wprowadzenie

Źródło finansowania badań: wypracowane, środki własne Zakładu Ekonomii Stosowanej, Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Celem realizowanych badań ankietowych było zebranie opinii studentów, w I etapie – w wybranych uczelniach w Krakowie; a w II etapie: W szkołach wyższych na Ukrainie, w Rosji (Orle) i w Algierii (Mostagane), na temat czynników:

- decydujących o naborze utalentowanych kandydatów na studia I i II stopnia,

- wewnętrznych i zewnętrznych w szkole wyższe przyciągających utalentowanych studentów do uczelni,
- determinujących poziom jakości kształcenia,
- zapewniających rozwój studentów.
- wpływających na decyzje studentów w sprawie wyboru studiów II i III stopnia,
- wpływających na decyzje studentów o uczestniczeniu w międzyuczelnianej wymianie międzynarodowej.

1. Sposób i zakres realizowanych badań ankietowych w Krakowie

A - badania prowadzone są przez Tadeusza Wawaka, kierownika Zakładu Ekonomii Stosowanej w sposób niezależny, albowiem w całości finansowane są z wypracowanych przez Zakład środków własnych.

B - badania odbywają się pod patronatem i naukowym wsparciu Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk.

C – w badaniach wzięli udział studenci ekonomii i zarządzania Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego: **Nicole Hampel, Bartosz Kęcik, Joanna Kobyłańska, Paulina Kopińska**, na etapie badań pilotażowych i opracowania kwestionariusz ankiety, skierowanej do studentów pod kierunkiem Tadeusza Wawaka.

D – badania są kontynuacją badań prowadzonych wśród profesorów przez Tadeusza Wawaka w roku akademickim 2008 – 2009, na temat: „Model projakościowej restrukturyzacji zarządzania w szkole wyższej – założenia modelowe”; dla potrzeb tych badań została opracowana część pierwsza i druga kwestionariusza ankiety obejmująca łącznie 8 pytań dotyczących wyłaniania, przyciągania, kształcenia i rozwoju TALENTÓW wśród studentów oraz wśród nauczycieli akademickich, a każde z tych pytań zawierało do wyboru 12 wariantów odpowiedzi, spośród których badani profesorowie wybierali najważniejsze.

E – opracowanie, częściowo otwartego, kwestionariusza ankiety badań pilotażowych przez studentów **Nicole Hampel, Bartosz Kęcik, Joanna Kobyłańska, Paulina Kopińska**, przy współudziale i pod kierownictwem Tadeusza Wawaka, na podstawie tych powyższych dwóch części kwestionariusza ankiety (która była przeprowadzona wśród profesorów)

dla potrzeb badania opinii studentów; Kwestionariusz pilotażowy zawierał 12 pytań, a każde z tych pytań zawierało do wyboru 5 określonych wariantów odpowiedzi oraz dwa otwarte warianty odpowiedzi (zaproponowanych przez badanych studentów) do wypełnienia.

F – opracowanie ostatecznego kwestionariusza ankiety przez Tadeusz Wawaka w oparciu o propozycje studentów przedstawione w badaniach pilotażowych (załącznik 1); kwestionariusz ankiety składa się z pytania porządkowego (o nazwę uczelni student wypełniającego kwestionariusz), sześciu działów:

- Wyłanianie talentów wśród kandydatów na studia.
- Przyciąganie utalentowanych studentów do uczelni.
- Kształcenie studentów na wysokim poziomie.
- Zapewnienie studentom całościowego rozwoju w ramach studiów.
- Mobilność wertykalna (stopnie kształcenia).
- Mobilność horyzontalna (kontynuacja studiów za granicą).

Każdy z tych działów zawiera po dwa pytania, a więc łącznie kwestionariusz ankiety zawiera osiem pytań merytorycznych i jedno porządkowe.

G – wypełnienie kwestionariusza polegało na określeniu ważności poszczególnych, siedmiu wariantów odpowiedzi na każde pytanie merytoryczne, po przez wpisanie w kwadracie po lewej stronie każdego wariantu cyfry od 1 do 5; cyfry te oznaczają siłę wpływu danego wariantu na efekt zapisany w pytaniu:

- 1 – bardzo niski,
- 2 – niski,
- 3 – średni,
- 4 – wysoki,
- 5 – bardzo wysoki.

H – Stopień ważności każdego wariantu określa średni wskaźnik wpływu i odchylenie standardowe od wyliczonej średniej; poziom średniego stopnia ważności można uznać za:

- bardzo wysoki – w przedziale: 4,32 – 5,00 pkt,
- wysoki – w przedziale: 3,64 – 4,31 pkt,
- średni – w przedziale: 2,96 – 3,63 pkt,
- niski – w przedziale: 2,28 – 2,95 pkt,
- bardzo niski – w przedziale: 1,00 – 2,27 pkt.

I – opracowanie przez studentów, w oddzielnej publikacji, wyników badań pilotażowych (przeprowadzonych w formie papierowej przez studentów biorących udział w badaniach) przedstawiających opinie badanych studentów ekonomii i zarządzania Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

J – badania ankietowe wśród studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie przeprowadzone zostały drogą elektroniczną:

- **umieszczono** ankietę na stronie internetowej Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej - <http://www.kampus.uj.edu.pl/limesurvey/index.php?sid=32827> (=pl ,
- **rozesłano** zaproszenie do badań do studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie,
- **uruchomiono** badania ankietowe w Krakowie 11.01.2011 roku,
- **zakończono** badania ankietowe w Krakowie 18.03.2011 roku.

K – w badaniach biorą udział pracownicy naukowo-technicznych: mgr Wiesław Bracha, mgr Edyta Grzyb i mgr Katarzyna Leśkiewicz, a sprawami finansowymi zajmuje się mgr Martę Pawliszyn.

L – liczba wypełnionych kwestionariuszy - w **okresie badawczym** na stronę kwestionariusza ankiety weszło i zapoznało się z jego treścią 5623 studentów. Spośród studentów, która weszła na stronę kwestionariusza aż 29,65% zrezygnowała z jego wypełnienia lub wypełniła kwestionariusz ankiety częściowo. Badaniami objęto tylko poprawnie wypełnione kwestionariusze ankiety, które spełniały postawione wymogi. Spowodowało to, że analizą statystyczną objęto tylko 3956 studentów; w tym z: Uniwersytetu Jagiellońskiego – 1874, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie – 1963 oraz z innych uczelni – 119 studentów.

2. Wyniki badań przeprowadzonych wśród studentów uczelni Krakowa

– średni stopień oddziaływania w skali od 1 do 5.

A. Pytanie 1 - Zdaniem badanych studentów o naborze utalentowanych kandydatów na studia I stopnia powinny decydować – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- wiedza i umiejętności kandydata – 4,20 pkt, (0,94),

- wyniki egzaminów wstępnych – 3,58 pkt, (1,17),
- kultura osobista i osobowość kandydata – 3,17 pkt, (1,24),
- stopień zaawansowania językowego kandydatów – 2,88 pkt, (1,06),
- poprzedzenie rekrutacji na studia warsztatami i testami kompetencji – 2,74 pkt, (1,24),
- aktywność kandydata w szkołach średnich - koła naukowe, olimpiady – 2,68 pkt, (1,16),
- doświadczenie zawodowe kandydata – 1,90 pkt, (1,11).

Z powyższej oceny wynika, że tylko pierwsze trzy warianty uzyskały poparcie studentów. Natomiast pozostałe cztery warianty uzyskały bardzo niską ocenę.

B. Pytanie 2 – Badani studenci uważają, że przy wyszukiwaniu utalentowanych studentów na studia II stopnia powinny decydować – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- ocena dotychczasowych prac własnych studenta (projekty, opracowania) – 3,77 pkt, (1,03),
- wyniki dotychczasowych egzaminów studenta – 3,73 pkt, (1,04),
- przeprowadzenie odpowiednich egzaminów wstępnych – 3,33 pkt, (1,16),
- specjalistyczna metoda identyfikacji talentów w danej dziedzinie – 3,22 pkt, (1,12),
- doświadczenie zawodowe studenta (nabyte w czasie studiów, praktyka) – 3,22 pkt, (1,14),
- stopień zaawansowania językowego kandydatów – 3,08 pkt, (1,08),
- opinia wykładowców o studencie – 2,78 pkt, (1,20).

Tylko stopień ważności pierwszego wariantu został uznany jako wysoki, a ostatniego za bardzo niski. Pozostałe warianty uzyskały status średniego stopnia ważności. Studenci nie dysponowali jednoznacznie sprecyzowanymi kryteriami wyszukiwania utalentowanych studentów - kandydatów na II stopień kształcenia.

C. Pytanie 3 – Stopień wpływu poszczególnych czynników wewnętrznych w szkole wyższej (bardziej zależnych tylko od uczelni) na przyciąganie utalentowanych studentów do uczelni jest, w ocenie badanych studentów, zróżnicowany i wynosi – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- dobra oferta dydaktyczna uczelni – 4,57 pkt, (0,70),
- wysoka pozycja uczelni w rankingach krajowych i zagranicznych – 4,45 pkt, (0,82),
- kadra naukowa o wysokich walorach naukowych i moralnych – 4,33 pkt, (0,87),

- kompleksowa oferta studiów – 4,25 pkt, (0,89),
- perspektywa rozwoju uczelni – 4,05 pkt, (1,00),
- nieszablonowy sposób prowadzenia zajęć – 3,97 pkt, (1,04),
- indywidualny tok (program) studiów dla wyróżniających się studentów – 3,59 pkt, (1,17).

Studenci nie mieli wątpliwości jakie czynniki, zaliczone do wewnętrznych, mają największe znaczenie dla przyciągania utalentowanych studentów do uczelni. Stopień ważności trzech pierwszych wariantów uznany został za bardzo wysoki, a trzech następnych za wysoki. Trudno się nie zgodzić z opinią studentów; szkoda tylko, że władze wielu szkół wyższych z tego faktu nie wyciągają wniosków.

D. Pytanie 4 – W opinii badanych studentów, stopień wpływu zewnętrznych czynników w szkole wyższej (mniej zależnych tylko od uczelni) na przyciąganie utalentowanych studentów do uczelni, jest wysoki i wynosi w poszczególnych czynnikach – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- zapewnienie odpowiedniej współzależności teorii z praktyką – 4,34 pkt, (0,86),
- zagwarantowanie idealnych warunków kształcenia (sale, aparatura) – 4,17 pkt, (0,88),
- kompleksowa oferta praktyk oraz stażów krajowych i zagranicznych – 4,17 pkt, (0,94),
- udział praktyków (np. przedsiębiorców) w procesie kształcenia – 4,08 pkt, (1,00),
- rozwinięta współpraca z renomowanymi uczelniami zagranicznymi – 4,01 pkt, (0,95),
- rozbudowany system nauki, zastosowania języków obcych w nauczaniu – 3,95 pkt, (0,97),
- gwarancja wymiany zagranicznej przez co najmniej jeden semestr – 3,63 pkt, (1,12).

Wśród czynników zewnętrznych tylko pierwszy uzyskał bardzo wysoki stopień ważności; współzależność techniki z praktyką, a pięć następnych uzyskało wysoką ocenę. Studenci, określając stopień ważności wpływu tych czynników na przyciąganie utalentowanych studentów, byli zgodni i wysoko je ocenili.

E. Pytanie 5 – Zdaniem badanych studentów, o poziomie jakości kształcenia decydują następujące czynniki dotyczące nauczycieli akademickich – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- bezpośrednia współpraca studentów z wykładowcami w zespołach – 4,33 pkt, (0,86),
- zatrudnienie najlepszych wykładowców w kraju – 4,15 pkt, (0,88),

- realizacja programu ustawicznego podnoszenia kompetencji naukowo-dydaktycznych nauczycieli akademickich – 3,91 pkt, (0,89),
- zatrudnianie wybitnych zagranicznych wykładowców – 3,78 pkt, (1,01),
- monitorowanie jakości kształcenia poprzez system rankingowy nauczycieli akademickich ocenianych przez studentów – 3,70 pkt, (1,12),
- wymaganie prowadzenia przynajmniej jednego wykładu przez nauczycieli akademickich w języku angielskim – 2,97 pkt, (1,28),
- przeprowadzanie hospitacji (wizytacji) przez jednostkę powołaną przez Dziekana do tego celu – 2,95 pkt, (1,17).

Do czynników mających bardzo wysoki wpływ na jakość kształcenia studenci zaliczyli bezpośrednia współpraca studentów z wykładowcami w zespołach; natomiast zatrudnieniu najlepszych wykładowców w kraju i z zagranicy oraz ustawicznemu podnoszeniu kompetencji naukowo-dydaktycznych nauczycieli akademickich nadali wysoki stopień ważności.

F. Pytanie 6 – Badani studenci uważają, że o poziomie jakości kształcenia decydują w różnym stopniu czynniki dotyczące sposobu kształcenia – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- integrowanie wiedzy z praktyką i jej stosowanie podczas wykładów – 4,47 pkt, (0,78),
- intensyfikacja współpracy pomiędzy uczelnia a pracodawcami – 4,11 pkt, (0,98),
- rozwijanie twórczych form kształcenia – 4,03 pkt (0,93),
- wprowadzenie innowacyjnych i eksperymentalnych form kształcenia – 3,76 pkt, (0,97),
- rozwój kształcenia interaktywnego – 3,67 pkt, (0,98),
- korzystanie z monitoringu jakości kształcenia ankiety studenckie) – 3,53 pkt, (1,08),
- obowiązkowe stosowanie metody „case study” – 3,52 pkt, (1,05).

Bardzo wysoką rangę wśród czynników decydujących o jakości kształcenia studenci przypisali tylko jednemu czynnikowi - integrowanie wiedzy z praktyką podczas wykładów, a wysoką rangę trzem. Pozostałe dwa warianty odpowiedzi uznane zostały jako średnio ważne, a więc nie najważniejsze. Jest stosowanie oceny pracowników przez studentów metody studium przypadku.

G. Pytanie 7 – Stopień wpływu poszczególnych czynników decydujących o rozwoju studentów na płaszczyźnie socjalno-bytowej, ich zdaniem, jest znaczny i wynosi – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- ułatwiona możliwość uzyskania stypendium – 4,36 pkt, (0,89),

- zapewnienie studentom godnej egzystencji – 4,33 pkt, (0,87),
- zapewnienie studentom warunków rozwijania swoich zainteresowań – 4,09 pkt, (0,99),
- zapewnienie studentom optymalnych warunków wypoczynku i rekreacji – 3,83 pkt, (1,06),
- funkcjonowanie ułatwień w uzyskiwaniu kredytów studenckich – 3,78 pkt, (1,06),
- studenckie zespoły sportowe – 3,53 pkt, (1,14),
- kluby studenckie – 3,51 pkt, (1,13).

Bardzo wysoką ocenę wśród czynników decydujących o rozwoju studentów na płaszczyźnie socjalno-bytowej studenci postawili stypendia i warunki godnej egzystencji; natomiast znacznie niższą rangę ważności uzyskały dwa ostatnie czynniki: zespoły sportowe i kluby studenckie.

H. Pytanie 8 – W opinii badanych studentów, o rozwoju studentów na płaszczyźnie naukowej, decydują w wysokim stopniu poniższe czynniki – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- podjęcia pracy na etacie asystenta – stażysty na ostatnim roku studiów – 4,40 pkt, (0,86),
- udział studentów w pracach zespołów naukowo-badawczych uczelni – 4,24 pkt, (0,85),
- ułatwienie możliwości kontynuowania nauki na studiach III stopnia – 4,19 pkt, (0,93),
- ustalanie na prośbę studentów indywidualnych programów studiów – 4,08 pkt, (0,96),
- udział studentów w opracowaniu programu i regulaminów studiów – 3,89 pkt, (1,01),
- aktywny udział studentów w pracach i konferencjach kół naukowych – 3,87 pkt, (0,99),
- udział studentów w konferencjach organizowanych przez uczelnie – 3,83 pkt, (0,98).

Bardzo wysokie oceny wystawili studenci wybranym czynnikom determinującym ich rozwój na płaszczyźnie naukowej jednemu czynnikowi: możliwości pracy na etacie asystenta – stażysty a pozostałym przypisali wysoką rangę; oznacza to, że studenci badanych uniwersytetów bardzo cenią sobie pracę naukową, indywidualne programy studiów oraz udział w opracowaniu programu i regulaminów studiów

I. Pytanie 9 – Zdaniem badanych studentów na podjęcie decyzji o wyborze kierunku i specjalizacji studiów II stopnia wpływają w różnym stopniu poniższe czynniki – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- własne predyspozycje i umiejętności – 4,34 pkt, (0,77),
- kontynuacja studiów na tym samym kierunku – 4,07 pkt, (0,98),

- mierzona efektami jakość kształcenia – 3,79 pkt, (1,01),
- zasady rekrutacji na dany kierunek studiów – 3,68 pkt, (1,05),
- zmiana kierunku studiów – 3,41pkt, (1,08),
- opinia innych studentów – 3,25 pkt, (1,18),
- opinia wykładowców – 3.0 pkt, (1,10).

Dla badanych studentów najważniejszym, o bardzo wysokim stopniu ważności czynnikiem wpływającym na podjęcie decyzji o wyborze kierunku i specjalizacji studiów II stopnia są własne predyspozycje i umiejętności. Trzy następne warianty odpowiedzi na to pytanie otrzymały oceny wysokie: kontynuacja studiów na tym samym kierunku, jakość kształcenia mierzona efektami i zasady rekrutacji. Natomiast opinia innych studentów i pracowników, w tej kwestii, ma mniejsze znaczenie.

J. Pytanie 10 – Badani studenci uważają, że na decyzje o podjęciu studiów III stopnia przez absolwentów II stopnia kształcenia (Studiów Uzupełniających Magisterskich) wpływają w różnym stopniu poniższe czynniki – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- pogłębienie własnych zainteresowań badawczych – 4,33 pkt, (0,85),
- prestiż uzyskania stopnia doktora i wzrost pozycji społecznej – 4.20 pkt, (0,99),
- perspektywa lepszej pracy ze stopniem doktora – 4,19 pkt, (1,02),
- możliwość nawiązania kontaktów międzynarodowych w kręgach nauki 3,72 pkt, (1,02),
- zapewnienie opieki naukowej doktorowi – 3,58 pkt, (1,08),
- zapewnienie pełnej, krajowej i zagranicznej bazy informacyjnej w bibliotekach dostępnych do doktorantów – 3,54 pkt, (1,16),
- chęć przedłużania okresu studiowania – 3,30 pkt, (1,16).

Na decyzje studentów o podjęciu studiów doktoranckich (III stopień kształcenia) wpływa przede wszystkim chęć pogłębienia własnych zainteresowań badawczych. Wysokie znaczenie mają tu trzy czynniki: prestiż, perspektywa lepszej pracy i kontakty międzynarodowe; a pozostałe czynniki mają mniejsze znaczenie – średnią ważność 9 rangę).

K. Pytanie 11 – Stopień wpływu poszczególnych czynników polityki uczelni na uczestniczenie studentów w międzyuczelnianej wymianie międzynarodowej jest zróżnicowany i wynosi – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- poziom znajomości języków obcych – 4,37 pkt, (0,86),

- pomoc uczelni w podjęciu studiów semestralnych w ramach wymiany międzynarodowej – 4,25 pkt, (0,91),
- wprowadzenie do programów studiów tzw. „okienka mobilności” – 4,20 pkt, (0,98),
- współpraca międzyuczelniana – 4,06 pkt, (0,91),
- dostosowanie programów studiów do wymogów międzynarodowych – 4,05 pkt, (0,97),
- większa dbałość o studenta – jego zainteresowania i talenty – 3,97 pkt, (0,97),
- realizacja wymagań w zakresie kształcenia w Unii Europejskiej – 3,81 pkt, (1,0).

Bardzo wysokie znaczenie przypisują studenci badanych uniwersytetów poszczególnym czynnikom polityki uczelni wpływającym na uczestniczenie studentów w międzyuczelnianej wymianie międzynarodowej, dlatego też przypisane rangi poszczególnym wariantom odpowiedzi są wysokie. Najważniejszym czynnikiem ograniczającym udział studentów w tej wymianie jest słaba znajomość języków obcych, która po części obciąża szkołę wyższą. Studenci uważają, że bardzo ważną rolę w rozwoju, koniecznej współpracy międzynarodowej pełni uczelnia, które powinny organizować studiów semestralnych w ramach wymiany międzynarodowej, wprowadzić do programów studiów tzw. „okienka mobilności” oraz organizować międzynarodową współpracę międzyuczelnianą. Wysoką wagę przypisują studenci dostosowaniu uczelni do wymogów międzynarodowych, zwłaszcza w ramach Unii Europejskiej.

L. Pytanie 12 – W opinii badanych studentów, poszczególne czynniki osobiste wpływają z różną siłą na uczestniczenie studenta w międzyuczelnianej wymianie międzynarodowej i przyjmują wartości – średnio (przy odchyleniu standardowym w nawiasie):

- bardzo dobra znajomość języka obcego – 4,41 pkt, (0,82),
- własne warunki ekonomiczne – 4,27 pkt, (0,90),
- możliwość zdobycia wiedzy i kompetencji – 4,15 pkt, (0,90),
- wysoki prestiż uczelni będącej celem kontynuacji studiów – 4,07 pkt, (0,97),
- możliwości korzystnego ekonomicznie i merytorycznie zatrudnienia za granicą – 4,07 pkt, (0,97),
- poszukiwanie przygód – 3,89 pkt, (1,02),
- warunki rodzinne (założenie rodziny, opieka nad starszymi rodzicami) – 3,69 pkt, (1,14).

Wśród czynników osobistych wpływających na uczestniczenie studentów w międzyuczelnianej wymianie międzynarodowej, na pierwszy miejscu z rangą bardzo wysokiej ważności studenci postawili bardzo dobrą znajomość języków obcych. Pozostałe analizowane czynniki uzyskały w oczach studentów wysoki stopień ważności. Zaskakujące jest tu umieszczenie na

ostatnim miejscu, z najniższą ranga ważności - warunków rodzinnych które mają miejsce znaczenie niż niż wszystkie ujęte w tym pytaniu warianty odpowiedzi, oraz sam wyjazd zagraniczny, któremu są podporządkowane inne uwarunkowania.

3. Podobieństwa i różnice w ocenie badanych zagadnień dokonanych przez studentów dwóch uniwersytetów Krakowa

A. Badania ankietowe były prowadzone głównie wśród studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ) i Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (UEK). Liczba studentów tych uniwersytetów, która wypełniła poprawnie kwestionariusz ankiety, była do siebie zbliżona: UJ – 1874, UEK – 1963. W prowadzonych badaniach stwierdzono statystyczne **małe** różnice na poziomie istotności 0.05, pomiędzy grupami studentów z UJ i UEK, przy pomocy nieparametrycznego testu dwóch prób Kołmogorowa-Smirnowa. (Tabele XXX)

B. Warianty odpowiedzi w poszczególnych pytaniach (czynniki wpływające) uszeregowano według stopnia ważności dotyczą trzech wyodrębnionych grup studentów, którzy wzięli udział w badaniach i wypełnili poprawnie kwestionariusz ankiety:

- wszyscy badani studenci (3956 osób),
- studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego (1874 osoby),
- studenci Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (1963 osoby).

C. Kolejność uszeregowanych, przez badanych studentów obu uniwersytetów, wariantów odpowiedzi była bardzo podobna; tam gdzie wystąpiły różnice w kolejności to były one znikome i dotyczyły najczęściej jednego miejsca. I tak:

- kolejność wybranych wariantów odpowiedzi w obu uniwersytetach była taka sama w pytaniach: 9 i 11,
- w pytaniach: 5, 6 i 7 nastąpiła różnica między pozycją ostatnią i przedostatnią w ocenie studentów badanych uniwersytetów; jeśli dany wariant odpowiedzi był ulokowany przez studentów UJ na 6 miejscu to studenci UEK umieścili go na miejscu 7 lub odwrotnie; przy czym, różnica między średnimi wskaźnikami ważności tych wariantów. dla każdego pytania z osobna, była nie wielka;
- podobne różnice: między 4 i 5 pozycją wariantów dotyczyły pytania 3 i 12, natomiast pozycji 3 i 4 pytania 3 oraz pozycji 2 i 3 pytania 10;

- w pytaniu 2 nastąpiła różnica na pozycji 1 i 2; studenci UJ na pierwszym miejscu postawili ocenę prac własnych studentów (projekty, opracowania problemowe) jako kryterium wyszukiwania utalentowanych studentów na studiach drugiego stopnia, a studenci UEK na drugim miejscu; natomiast na pierwszym postawili wyniki dotychczasowych egzaminów studenta, które były przez studentów UJ zakwalifikowane na drugim miejscu;
- w pytaniu 4, 7 i 8 wystąpiło więcej niezgodności w kolejności wariantów przyjętych przez studentów;
- w pytaniu 4 dotyczącym czynników zewnętrznych w szkole wyższej, które przyciągają utalentowanych studentów do uczelni, studenci UJ na drugim miejscu postawili zagwarantowanie idealnych warunków kształcenia (sale, laboratoria, aparatura) i na piątym udział praktyków w procesie kształcenia; natomiast studenci UEK na drugim miejscu postawili udział praktyków w procesie kształcenia i na czwartym - zagwarantowanie idealnych warunków kształcenia; studenci UJ na czwartym miejscu postawili rozwiniętą współpracę z renomowanymi uczelniami zagranicznymi, a studenci UEK na szóstym;
- w pytaniu 7 – kolejność ważności wybranych przez studentów badanych uniwersytetów pierwszego i drugiego wariantu odpowiedzi na to pytanie, jest w stosunku do siebie odwrotna; podobnie rzecz się ma z szóstym i siódmym wariantem odpowiedzi;
- w pytaniu 8 mamy do czynienia analogicznymi relacjami jak w pytaniu 7, przy czym dotyczy to kolejności pary wariantów odpowiedzi drugiego i trzeciego oraz piątego i szóstego na to pytanie 8; różnice w wielkości wskaźników średniego wpływu w ramach pierwszej i drugiej pary wariantów odpowiedzi są niewielkie.

D. Porównanie, uszeregowanych według stopnia ważności, wariantów odpowiedzi na poszczególne pytania (czynniki wpływające) trzech (wyżej przedstawionych) wyodrębnionych trzech grup studentów Krakowa, pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków płynących z analizy zebranych (w drodze ankietowanej) opinii studentów:

- studenci bardzo poważnie podeszli do kwestii objętych ankietą oraz absolutnie dobrowolnego wypełnienia kwestionariusza ankiety; stąd 3956 studentów biorących aktywny udział w badaniach;
- wypowiedzi studentów UE i UEK wyrażone w kwestionariuszu ankiety są w dużym stopniu podobne, a występujące różnice są niewielkie;
- w odpowiedzi na pytanie 6, przedstawiających wpływ czynników (dotyczących sposobu kształcenia) decydujących o poziomie jakości kształcenia, studenci na ostatnim

miejscu „wymienili stosowanie metody 'case study' jako obowiązkowej” – 3,68 pkt (czynnik o średnim poziomie wpływu na jakości kształcenia); przyczyna takiej oceny tkwi w tym, że większość badanych studentów nie spotyka się z tym sposobem kształcenia, stąd brak wiedzy na jego temat;

- w odpowiedzi na pytanie 11, do czynników polityki uczelni decydujących wpływających o uczestniczeniu studentów w międzyuczelnianej wymianie międzynarodowej, na ostatnim miejscu wprowadzili „realizację wymagań w zakresie kształcenia w Unii Europejskiej”, tylko – 3,85 pkt; taka ocena wynika z braku wiedzy studentów na temat wymagań Unii Europejskiej w zakresie wymiany i współpracy międzynarodowej szkół wyższych w zakresie kształcenia; wysoka ilość punktów we wszystkich wariantach odpowiedzi jest wysoka, co potwierdza, że problem międzyuczelnianej wymiany międzynarodowej jest dla studentów bardzo ważny;

E. Na szczególną uwagę zasługuje opinia studentów, wyrażona w odpowiedziach na pytanie 5, dotyczące wpływu czynników, dotyczących nauczycieli akademickich, decydujących o poziomie jakości kształcenia;

- na przedostatnim miejscu, na skutek słabej znajomości języków obcych, studenci „wymaganie prowadzenia przynajmniej jednego wykładu przez nauczyciela akademickiego w języku angielskim” – 2,97 pkt (czynnik o niskim poziomie wpływu na jakości kształcenia);
- na ostatnim miejscu studenci wymienili „prowadzenia hospitacji (wizytacji) przez jednostkę powołaną przez dziekana do tego celu” (np. kierownika katedry); przyznając temu działaniu 2,95 pkt. studenci zaliczyli go do czynników o niskim poziomie wpływu na jakości kształcenia;
- na piątym miejscu studenci umieścili „monitorowanie jakości kształcenia poprzez system rankingowy nauczycieli akademickich ocenianych przez studentów” (walidacja pracowników przez studentów);
- kluczowe działania władz uczelni: hospitacje i walidacja mają w opinii studentów niewielki wpływ na jakość kształcenia; taką samą opinie w tej kwestii, jak wynika z prowadzonych badań mają profesorowie; dlatego na tych prostych, mało skutecznych sposobach podnoszenia jakości kształcenia koncentrują się władze szkół wyższych a nie na tych zaproponowanych i najwyżej ocenianych przez studentów sposobach działania na rzecz podnoszenia jakości kształcenia;

- na pierwszym miejscu studenci wymienili „bezpośrednia współpracę studentów z wykładowcami w małych zespołach” – 4,33 pkt; (czynnik o bardzo wysokim poziomie wpływu na jakości kształcenia);
- na drugim miejscu umieścili „zatrudnienie najlepszych wykładowców w kraju” – 4,15 pkt; (czynnik o wysokim poziomie wpływu na jakości kształcenia);
- na trzecim miejscu znalazła się „realizacja programu ustawicznego podnoszenia kompetencji naukowo-dydaktycznych nauczycieli” – 3,9 pkt (czynnik o wysokim poziomie wpływu na jakości kształcenia);
- **opinie studentów, wyrażone w odpowiedziach na postawione w kwestionariuszu ankiety pytania potwierdzają, że szkołom wyższym potrzebny jest prawdziwy, rzetelny system zapewnienia jakości wymagany przez Unię Europejską, przyjęty do realizacji przez ministrów właściwych do szkolnictwa wyższego państw sygnatariuszy Procesu Bolońskiego w trakcie Konferencji w 2005 roku w Bergen.**

4. Podobieństwa i różnice w ocenie badanych zagadnień dokonanych przez profesorów i studentów

A. W ramach realizacji przez autora, w roku akademickim 2008 -2009, tematu badawczego: „Model projakościowej restrukturyzacji zarządzania w szkole wyższej” przeprowadzono, omówione już wcześniej, badania ankietowe wśród profesorów z różnych ośrodków badawczych, zatytułowane: „Wyłanianie, przyciąganie, kształcenie i rozwój talentów wśród studentów”. Wyniki tych badań korespondują z badaniami opisanymi już wcześniej w niniejszym opracowaniu (pierwsze 8 pytań) wchodzące w skład w pierwszych czterech części kwestionariusza ankiety:

- wyłaniania talentów wśród kandydatów na studia i przyciągania,
- przyciągania utalentowanych studentów do uczelni,
- kształcenia studentów na wysokim poziomie,
- zapewnienia studentom całościowego rozwoju w ramach studiów.

W badaniach z 2008 roku, każdej z tych części odpowiadało jedno pytanie, a bieżących badaniach dwa pytania. Stąd można ustalić tylko, które z wariantów odpowiedzi na pytania, dotyczące powyższych kwestii, występują na czołowym miejscu w wypowiedziach badanych osób: profesorów (poprzednie badania) i studentów (obecne badania). Innymi słowy, można określić które warianty odpowiedzi profesorów i studentów są bliskie sobie w tych samych kwestiach.

B. W pierwszej części kwestionariusza ankiety wypełnianej przez studentów i pierwszym pytaniu kwestionariusza wypełnianym przez profesorów, dotyczącym najważniejszych działań - czynników decydujących o efektywnym **wyłanianiu talentów wśród kandydatów** na studia I i II stopnia, w pełni zgodnymi okazały się następujące propozycje:

- podstawowym kryterium naboru na studia powinna być wiedza i umiejętności kandydata (czyli nie zasobność portfela);
- istotnym kryterium naboru, zwłaszcza na II stopień kształcenia, powinna być ocena prac własnych studenta, takich jak: projekty, opracowania problemowe (czyli nie dowolna decyzja kandydata na studia);
- wyniki egzaminów wstępnych (a więc nie zamożność kandydata)
- specjalistyczne metody identyfikacji talentów w danej dziedzinie.

C. W drugiej części kwestionariusza ankiety wypełnianej przez studentów i drugim pytaniu kwestionariusza wypełnianym przez profesorów, dotyczącym najważniejszych działań - czynników decydujących o właściwym **przyciąganiu utalentowanych studentów** do uczelni, w pełni zgodnymi okazały się następujące propozycje:

- dobra, kompleksowa oferta dydaktyczna uczelni (a więc nie pogoń za najniższym kosztem usług dydaktycznych);
- zagwarantować studentom zdolną kadre nauczycieli akademickich o wysokich walorach naukowych i moralnych (a więc nie zastępowanie profesorów doktorami, a doktorów magistrami);
- zapewnienie studentom odpowiedniej współzależności teorii z praktyką, czyli łączenie w trakcie zajęć wiedzę z praktyką i jej zastosowanie (a więc nie encyklopedyczne wykłady kończące się testami);
- zagwarantowanie idealnych technicznych warunków kształcenia: sale wykładowe, laboratoria, aparatura badawcza i pomiarowa, środki audiowizualne, itp. (a więc nie ubogie w sprzęt zajęcia dydaktyczne realizowane w piwnicznej izbie);
- kompleksowa oferta praktyk oraz staży krajowych i zagranicznych oraz rozwinięta współpraca z praktyką i renomowanymi uczelniami zagranicznym.

D. W trzeciej części kwestionariusza ankiety wypełnianej przez studentów i trzecim pytaniu kwestionariusza wypełnianym przez profesorów, dotyczącym najważniejszych działań - czyn-

ników decydujących o **jakości kształcenia studentów na wysokim poziomie**, w pełni zgodnymi okazały się następujące propozycje:

- zatrudnienie w uczelni najlepszych wykładowców w kraju (a więc nie najtańszych wykładowców);
- bezpośrednia współpraca studentów z wykładowcami i ich dorobkiem naukowym w małych zespołach (a więc nie w kilkuset osobowej sali wykładowej bez konwersatoriów w małych – kilkunastoosobowych grupach);
- rozwijanie twórczych, innowacyjnych i eksperymentalnych form kształcenia (a więc nie kopiowanie przez kilka lat tych samych żółtych kalendarzy);
- łączyć wiedzę z praktyką i wskazywać na jej stosowanie, podczas wykładów (a więc nie abstrahowanie od praktyki ucieczka w teorię);
- rozwój kształcenia interaktywnego i stosowania (case study) studiów przypadku (a więc nie tradycyjne odczyty i monologi).

E. W czwartej części kwestionariusza ankiety wypełnianej przez studentów i czwartym pytaniu kwestionariusza wypełnianym przez profesorów, dotyczącym najważniejszych działań - czynników decydujących o **zapewnieniu studentom całościowego rozwoju w ramach studiów**, w pełni zgodnymi okazały się następujące propozycje:

- zapewnienie studentom godnych warunków życia (a więc nie oszczędności na skromnych wydatkach na: domy studenckie, stołówki, opiekę medyczną, itd.);
- udział studentów w pracach zespołów naukowo badawczych uczelni i konferencjach naukowych (a więc nie izolacja studentów od badań i nauki);
- zapewnienie studentom właściwych warunków rozwijania swoich zainteresowań: muzycznych, artystycznych, sportowych, politycznych itp. (a więc nie ograniczanie horyzontów studenta do zdania egzaminów objętych obowiązkowym programem);
- ułatwienie i rozwinięcie możliwości kontynuowania nauki na studiach doktoranckich – III stopnia (a więc nie zamykanie rozwoju absolwentom studiów magisterskich);
- ustalanie na prośbę studenta indywidualnych, modułowych programów studiów (a więc nie masowe produkowanie absolwentów według sztywnego wzorca na obraz i podobieństwo kanclerza lub dziekana);
- zapewnienie studentom optymalnych warunków wypoczynku i rekreacji (a więc zaakceptowanie, faktu, że student to też pracujący człowiek).